

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Поля Георгиева Ангелова.

член на Научно жури по конкурс за заемане на академична длъжност „професор“
по обявен конкурс от Икономически университет – Варна

1. Обща информация:

Изготвил становището: **Проф. д-р Поля Георгиева Ангелова**, научна специалност „Статистика и демография“, катедра „Математика и статистика“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Основание за становището: **Заповед на Ректора** на Икономически университет – Варна № РД 06-21./05.01.2015 г. по конкурс за „професор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Статистика и демография (Статистика) и **Решение на научното жури** от 14.01.2015 г.

2. Данни за конкурса:

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ е в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Статистика и демография“ (Статистика). Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Статистика“ към факултет „Информатика“ на Икономически университет – Варна.

Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 93/11.11.2014 г.

3. Кандидат по конкурса:

Участник в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ е доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев. Към подаденото заявление е прикрепена необходимата документация – справки, служебни бележки и други доказателствени материали, систематизирани и представени по много подходящ начин. Документацията изцяло съответства на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане, както и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Доц. д-р В. Хаджиев е завършил Икономически университет (тогава ВИНС) – Варна през 1982 г. с квалификация „Икономист по обработка на данни“. От 1984 г. е преподавател в катедра „Статистика“ на ИУ, като последователно заема академичните длъжности „асистент“, „ст. асистент“, „гл. асистент“ и „доцент“. През 1993 г. успешно защитава докторска степен по научна специалност „Статистика и демография“.

Научните интереси на доц. д-р В. Хаджиев са трайно насочени в областта на приложната статистика, по конкретно статистика на външната търговия, икономическа статистика, статистика на търговските банки и др. Едновременно с това работи по проблемите на статистико-иконометричния софтуер. Доц. д-р В. Хаджиев участва в реализацията на редица научни проекти на национално и академично равнище, на много от които е и ръководител на екип. Непрекъснато повишава своите професионални компетенции и умения чрез участието си в специализации и обучения у нас и в чужбина.

Успоредно със своето научно развитие доц. д-р В. Хаджиев се утвърждава като успешен администратор – понастоящем е втори мандат ръководител на катедра „Статистика“ и е зам.-ректор по научноизследователската дейност на ИУ – Варна. Член е на редакционни колегии на университетски издания, на Постоянната комисия по НИР, както и в на други работни групи и органи на управление.

Представените документи за участие в конкурса са основание да приема, че са спазени изискванията на чл. 77, ал. 1 и ал. 2 от ПУРПНСЗАД в ИУ – Варна, а именно – кандидатът по конкурса притежава образователна и научна степен „доктор“ от 28.09.1998 г. и заема академичната длъжност „доцент“ от 09.12.2002 г.

4. Общо описание на представените научни трудове:

Доц. д-р Веселин Хаджиев е представил за участие в конкурса 31 броя публикации – монографии, студии, научни статии, научни доклади, учебници и учебни помагала, в т.ч. 14 броя самостоятелни публикации (45%) и 17 броя в съавторство (55%). Общият обем на публикациите възлиза на 1229 стандартни страници, разпределени по следния начин: една самостоятелна монография с

обем 242 страници; участие в колективна монография с обем 18 страници; една самостоятелна студия с обем 41 страници; 12 научни статии, от които 5 самостоятелни и 7 в съавторство, с общ обем 111 страници; 10 научни доклади, от които 6 самостоятелни и 4 в съавторство, с общ обем 43 страници; 6 учебници и учебни помагала, в т.ч. 3 самостоятелни с обем 563 страници и 3 в съавторство с обем 322 страници.

Представената за участие в конкурса монография на тема „Специализацията на износа в съвременните условия на международната търговия“ е резултат от многогодишните научни дирения на доц. д-р В. Хаджиев в областта на външната търговия. Монографичното изследване е посветено на разработването и апробирането на методика за изследване и оценка на специализацията на износа. Авторът прилага нетрадиционен подход, като изследва специализацията не само като резултат на сравнителните предимства, но и през призмата на мащабите на националните икономики, съществуващите пазарни дялове, възможностите на износ и др., т.е. да се изведе общата закономерност в специализацията на износа в условията на съвременната международна търговия. Базирайки се на богатата библиография по проблематиката, приложението на подходящи статистически методи и техники, както и на дългогодишния си изследователски опит, авторът постига задълбоченост и завършеност на анализа, решава успешно поставените изследователски задачи, в резултат на което е налице едно цялостно теоретико-приложно изследване, обхващащо двадесет годишен период – от създаването на Световната търговска организация до наши дни.

Доц. д-р В. Хаджиев участва в конкурса и със 3 учебника – 2 самостоятелни и 1 в съавторство. Самостоятелният учебник по икономическа статистика, издаден през 2008 г. в обем 250 страници, напълно съответства на съдържанието на учебната дисциплина от учебните планове на сродните специалности в другите икономически висши училища. Представени са основните методологически въпроси на икономическата статистика, съобразени с изискванията на хармонизацията на националната статистика с европейските стандарти.

Учебникът по външна търговия, издаден през 2010 г. в обем 212 страници, доразвива идеите, представени в предходното издание, и е адаптиран за използване в дистанционна форма на обучение. Важно познавателно значение има представения в трети раздел статистически справочник с данни за световната търговия, който студентите могат да използват като информационен източник при разработване на самостоятелни задания.

Кандидатът по конкурса участва в съавторство при разработването на 2 учебника – „Статистика“ и „Статистически и иконометричен софтуер“, които дават базови знания по теория на статистиката за икономическите специалности в ОКС „бакалавър“ и специализирани знания и умения за приложение на статистическите методи чрез продуктите Statistica, SPSS и MS Excel.

Учебните пособия по статистика („Въведение в статистиката“ и „Справочник по статистика“) са разработени с ясно изразена дидактическа насоченост и имат за цел подпомагане на студентите при подготовката им по статистическите дисциплини.

Студията и статиите (12 броя) са публикувани в специализирани научни издания, повечето от които реферирани и с импакт-фактор, в т.ч. и в чужбина. Участието на кандидата в научни форуми е представено с 10 научни доклада, изнесени на национални и международни конференции.

Количествената и качествената характеристика на научните публикации, учебниците и учебните пособия ми дават основание да направя заключението, че кандидатът напълно отговаря на изискванията по чл. 77, т. 3 и т. 4 във връзка с чл. 86, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна. Публикационната дейност на кандидата по своето съдържание и проблематика изцяло се отнася към професионалното направление и научната област на обявения конкурс.

4. Обща оценка на учебно–преподавателската работа:

От приложените справки за учебната натовареност през последните три години (2011/2012, 2012/2013 и 2013/2014 учебни години) се вижда, че

кандидатът по конкурса има достатъчна аудиторна заетост, като участва в обучението на студенти в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, редовна и дистанционна форма. През първата година от посочения период кандидатът води три дисциплини – „Статистика“ и „Статистически изследвания“ в ОКС „Бакалавър“ и „Въведение в статистиката“ в ОКС „Магистър“. През следващите години доц. д-р В. Хаджиев разширява водените предметни области, към които се отнасят „Банкова статистика“, „Финансова иконометрия“, „Икономическа статистика“ и „Въведение в статистиката“ (на английски език). Доц. д-р В. Хаджиев успешно се представя и като научен ръководител на двама докторанти, като един от тях – Любомир Любенов, е защитил дисертационния си труд. Експертните компетенции и умения на кандидата го определят като търсен консултант в подкрепа на стопанската практика и медицината.

Посоченото представя доц. д-р В. Хаджиев като утвърден академичен преподавател с дългогодишен опит, с изграден стил и конкретен принос в обучението на студентите, съчетани с управленски компетенции и умения за работа в екип. Това е основание да приема, че са спазени изискванията по чл. 77, т. 2 във връзка с чл. 86, ал. 5 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

5. Идентифициране на научните приноси:

В справката за научните и научно-приложните приноси в публикациите на доц. д-р В. Хаджиев, с които той участва в конкурса за академичната длъжност „професор“, са посочени четири групи приноси, съответстващи на основните направления в научноизследователската работа на кандидата:

Първо, приносите в първата група са резултат от изследванията на автора в областта на външната търговия. Като значими се открояват: разработването на иновативен изследователски подход „на общо проявените сравнителни предимства“ за оценка на общата закономерност в специализацията на износа; емпиричното обосноваване на наличие и хроничност на асиметрична специализация на износа в условията на съвременната международна търговия;

приложението на статистико-иконометричните методи за оценка еластичността на износа и вноса в България и др.

Второ, в областта на банковата статистика кандидатът прави значими изводи относно ефективността на търговските банки в България и нейната оценка въз основа на разработени иконометрични модели.

Трето, важен принос с научно-приложно значение са резултатите от съвместните изследвания на кандидата с водещи специалисти в областта на медицината, в които той участва с компетенциите и уменията си за приложение на статистико-иконометричните методи и софтуер при оценка на риска.

Четвърто, разработените за учебния процес учебници и учебни помагала от кандидата (самостоятелно и в съавторство) позволяват задълбочено усвояване от студентите на методологическите концепции и приложните аспекти на статистиката и статистико-иконометричния софтуер, като важен компонент от тяхната общоикономическа подготовка.

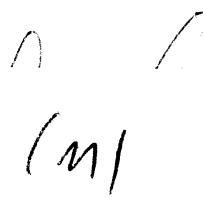
6. Заключение:

В резултат на направения обстоен преглед на научноизследователската и учебно-преподавателската работа на кандидата, както и представената документация, и като имам предвид, че същият е утвърден университетски преподавател с изграден авторитет сред академичната общност и ерудиран изследовател с компетенции за анализ на значими проблеми, смятам, че кандидатът отговаря на всички изисквания по обявения конкурс.

Това е основание да дам категорично **ПОЛОЖИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ** по тази процедура и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват **ПОЛОЖИТЕЛНО** за присъждането на академичната длъжност „професор“ по научна специалност „Статистика и демография“ на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев.

04.03.2015 г.

Свищов

(M)
/Проф. д-р Поля Ангелова/

С Т А Н О В И Щ Е

191 / м. 02. 2015г

по обявения конкурс от Икономически университет – Варна
за заемане на академичната длъжност „професор”
по научната специалност – Статистика и демография (Статистика)

от проф. д-р Данчо Янков Данчев
Икономически университет – Варна

Настоящото становище е разработено на основание решение на научното жури от 14.01.2015г. назначено със заповед № РД 06-21 от 05.01.2015г. на Ректора на Икономически университет – Варна, на основание решение на Академичния съвет и решение на Факултетния съвет на факултет „Информатика”.

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор” по научната специалност Статистика и демография (Статистика) е обявен от ИУ-Варна за нуждите на катедра „Статистика”. Обнародван е в Държавен вестник, бр.93/11.11.2014г. Единствен кандидат по обявения конкурс е доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев от катедра „Статистика” при Икономически университет – Варна.

Анализът на документите и представените научни трудове във връзка с участието в конкурса позволява да се направи извода, че доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев е убедителен кандидат, което е основание да се препоръча да му бъде присъдена академичната длъжност „професор”. Мотивите за това становище са следните:

1. Участието в конкурса е подходящо документирано и съответства на законовите изисквания. Представената автобиография

показва, че доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев успешно съчетава учебната с научноизследователската дейност, което е абсолютно необходима предпоставка за прогресивното развитие на всеки университетски преподавател.

2. Кандидатът в конкурса за „професор” е утвърден, компетентен, отговорен и уважаван от академичната общност преподавател. Той е доцент в катедра „Статистика” при Икономически университет – Варна от 2002г. като учебната му натовареност в бакалавърска и магистърска степен на обучение е свързана основно с дисциплини, асоциирани с тематиката на обявения конкурс (Въведение в статистиката, Статистически изследвания, Икономическа статистика, Финансова иконометрия, Банкова статистика и др.) и чиито хорариум е напълно достатъчен за участие в конкурса за „професор”. Доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев е разработил редица учебни програми и лекционни курсове, публикувал е множество учебници и учебни помагала (6 бр.) по разработените лекционни курсове, осъществява активна работа със студенти и докторанти (научно ръководство на 2 докторанта).

3. Научната продукция на кандидата по направлението съответства на неговата преподавателска дейност. Общият брой на публикациите и техният профил отговаря на тематиката на обявения конкурс. Кандидатът участва в конкурса с общо 31 публикации (14 самостоятелни и 17 в съавторство) в обем от 1229 страници, които са достатъчни за количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор”. В тяхната структура доминират научните публикации (3 монографии и студии, 12 научни статии, 10 научни доклада), от които 14 броя са в реферирани издания, а 8 от публикациите са в издания с импакт фактор. Основният монографичен труд е публикуван в специализирано издателство, обсъден е в специализирано първично звено (катедра „Статистика” при Икономически университет – Варна),

рецензиран е от хабилитирани лица, съдържа теоретично обобщение и предлага решения на важен научно-приложен проблем на високо съвременно равнище. Научните публикации се характеризират със задълбоченост, актуалност и перспективност и преобладаващата част от тях са публикувани в реферирани издания. Публикуваните научни трудове са положителен индикатор за качествата на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев като преподавател и изследовател. Участието в международни и национални научни форуми с 10 доклада е доказателство за високото равнище на научноизследователската дейност на кандидата. През периода 2008-2012г. доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев е участвал в 4 научни проекта, финансирани целево от държавния бюджет.

4. Основната тематика в научната продукция на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев е в синхрон със световните постижения и тенденции в областта на статистиката в различните ѝ измерения. Проведените изследвания дават основание да се обобщят редица научни и приложни приноси, които са коректно формулирани и неоспорими. Посочените в документацията по конкурса десет по-важни приноси моменти в четири направления в теоретичен и практико-приложен аспект отразяват адекватно научната публикационна дейност на кандидата. Съдържащите се в публикациите приноси се изразяват в обогатяване, разширяване и допълване на съществуващите знания:

- Въз основа на задълбочени проучвания, теоретични обобщения и критичен анализ: а) обосновава се необходимостта от използване на методика за изследване на специализацията на износа в глобализиращата се икономика и задълбочаваща се дивергенция между страните като се използва иновативния подход на общо проявените сравнителни предимства; б) разработен е собствен иконометричен модел за оценка на еластичността на износа и вноса на България спрямо валутния курс; в) предлага се оригинална

методика за построяване на прогностични номограми за оценка на риска при някои видове заболявания. Доброто познаване на научните достижения в тези области на познанието, както и систематичното осмисляне на съществуващите научни хипотези, позволява да се открият редица нерешени проблеми.

- Разширяване на съществуващата теория чрез: а) изясняване и интерпретиране на спецификата при изследване на специализацията на износа в съвременната международна търговия; б) използване на коинтеграционния подход за анализиране на еластичността на вноса и износа на България като се решават някои методологически, информационни и статистически проблеми; в) разработване на иконометрични модели за оценка на склонността на българските търговски банки да обезценяват кредитите с цел постигане на определени финансови резултати. С други думи, съществуваща теория и методология се използват за решаване на конкретни проблеми с формулиране на подходящи обобщения, изводи и препоръки.

- Допълване на теорията чрез: а) на базата на богата информация е извършено конкретно изследване на векторите на общо проявените сравнителни предимства по страни и стокови групи чрез което се емпирично доказва хипотезата за наличието на асиметрия на специализацията на износа и тази тенденция има устойчив характер; б) анализирана е оперативната ефективност на търговските банки в България и се правят предложения за достигане на границите на ефективността; в) извършени са сравнителни изследвания на шансовете за преживяемост, факторите и рисковете от възникване на рецидиви при определени групи пациенти. Изследванията в това отношение демонстрират

потенциала на кандидата да провежда научни изследвания и правилно да интерпретира техните резултати.

Бележки и препоръки:

1. Би трябвало самостоятелните публикации (особено тези в реферирани издания и с импакт фактор) да заемат по-голям относителен дял в научната продукция на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев.
2. Наличието на публикации в реферирани издания и в издания с импакт фактор са положителен индикатор за потенциала на кандидата да осъществява теоретико-приложни изследвания, които стават достояние на международната научна общност. В това отношение може да се препоръча увеличаване на публикациите в реномирани чуждестранни издания в областта на икономиката.

Заключение:

Посочените констатации и мотиви са основание да се обобщи, че цялостната преподавателска и научноизследователска дейност на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна и категорично да се предложи на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на академичната длъжност „професор” на доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев по обявения от Икономически университет – Варна конкурс по научната специалност Статистика и демография (Статистика)

Изготвил становището:.....

(М) /
(проф. д-р Данчо Данчев)

От: проф. д-р Зоя Костова Младенова. Икономически университет - Варна: научна специалност 05.02.01 „Политическа икономия (микроикономика и макроикономика)“

Относно: конкурс за заемането на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Статистика и демография (Статистика)“

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Статистика“ към Факултет „Информатика“ на ИУ-Варна. Обявата е публикувана в ДВ бр. 93/11.11.2014 г. В състава на Научното жури по конкурса участвам съгласно Заповед № РД 06-21/05.01.2015 г. на Ректора на ИУ-Варна.

2. Кратка информация за кандидата по конкурса

Единствен участник в конкурса за академичната длъжност „професор“ е доц. д-р Веселин Иванов Хаджиев. Висшето си образование получава във ВИНС „Д. Благоев“, днес ИУ-Варна, където се дипломира през 1982 г. по специалността „Икономист по обработка на данни“. Професионалната си кариера започва в практиката – първоначално работи като програмист в Автокомбинат – Ямбол, а впоследствие към Териториалния информационно-изчислителен център гр. Варна. Началото на академичната му кариера е през 1984 г., когато постъпва като асистент в катедра „Статистика“ на (днес) ИУ-Варна. Докторската си дисертация В. Хаджиев защитава през 1993 г. Тя е на тема „Статистическо изследване на еластичността на международните трансакции със стоки спрямо валутния курс“. Кандидатът по конкурса се хабилитира за доцент през 2002 г. Заемал е и заема ръководни академични позиции в ИУ-Варна: от 2007 г. и до настоящия момент е Ръководител на катедра „Статистика“, а през периода 2011-2015 г. е Заместник Ректор на Икономически университет по научноизследователската работа. Провел е ред специализации за повишаване квалификацията си като университетски преподавател, в т.ч. през периода окт. 1989 дек. 1989 г. към Московския икономико-статистически институт: специализация по „Приложен регресионен анализ“. Доц. В. Хаджиев има участия в 8 научни проекта¹, три от които са национални, а останалите – по вътрешния конкурс за научни проекти на ИУ-Варна. На три от проектите той е научен ръководител. Осъществил е ръководство на двама докторанти, от които един е защитил успешно докторската си дисертация. Член е на две редколегии: на изданията на ИУ-Варна сп. „Известия“ и на библиотека „Проф. Ц. Калянджиев“. Член е на Съюза на учените в България.

3. Общо представяне на научните трудове на кандидата по конкурса

За участие в конкурса доц. В. Хаджиев представя общо 31 публикации. Сред тях на първо място следва да се посочи монографията „Специализация на износа в съвременните условия на международна търговия“, Варна, Изд. „Наука и икономика“, 2014 г., 242 стр. С тази публикация кандидатът отговаря на едно от най-важните

¹ Два от тези проектите са свързани с организирането и провеждането на научни конференции и не са свързани със същинска изследователска работа, поради което рецензентът приема, че кандидатът има участия в 6 научни проекта.

изисквания на ЗРАСРБ за заемането на академичната длъжност „професор“. Останалите публикации на кандидата по конкурса се разпределят по следния начин: участия в монографии и студии – 2; научни статии – 12; научни доклади – 10; учебници и учебни помагала – 6. Седем от научните статии са в съавторство, а 5 – самостоятелни. Седем от статиите (самостоятелни и в съавторство) са на английски език. От общо представените 10 научни доклада за участие в конкурса 6 са в съавторство, а 4 са самостоятелни. Два от самостоятелните доклада са по проблеми на обучението във ВУ по статистика. Учебно-методичните публикации на доц. В. Хаджиев включват 4 учебника и 2 учебни помагала. Отличителна особеност на публикационната дейност на кандидата е участието му в авторски колективи, което предвид неговата специалност (Статистика) и нейната широка приложимост, е напълно разбираемо. Налице са доказателства за неговото успешно интегриране не само в колективи от икономисти-изследователи (напр. публикация № 2 по общата номерация), но и в колективи от специалисти по медицина, с които кандидатът поддържа дългогодишно сътрудничество.

Представените по конкурса публикации на доц. В. Хаджиев са в общ обем от 1229 страници. Всички те са публикувани след хабилитацията на кандидата за „доцент“. Специално следва да се отбележи, че 9 от научните статии и 5 от научните доклади на кандидата по конкурса са в реферирани издания. Три статии и 5 доклада са в издания с импакт фактор.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. В. Хаджиев е университетски преподавател с дългогодишен преподавателски опит – академичната му кариера започва през 1984 г. В ИУ-Варна той е участвал в обучението на стотици студенти. От 2007 г. до настоящия момент е Ръководител на катедра „Статистика“ като носи сериозни отговорности по организацията на учебния процес. В ИУ-Варна в бакалавърската и в магистърската ОКС доц. Хаджиев преподава следните дисциплини: *Статистика, Въведение в статистиката, Статистика на външната търговия, Банкова статистика, Финансова иконометрия, Статистически и иконометричен софтуер, Иконометричен анализ, Технически анализ* и др. Приложенията към документите по конкурса учебни програми свидетелстват, че доц. В. Хаджиев във времето разширява и обогатява спектъра на преподаваните дисциплини като търси за себе си нови полета за изява в учебно-преподавателската дейност.

Справка от Учебен отдел показва, че през последните три академични години той е изпълнявал нормативната натовареност (с оглед на позицията му като Заместник Ректор). По преподаваните от него дисциплини кандидатът има издадени учебници и учебни помагала. Общият брой учебно-методични публикации на доц. В. Хаджиев е 13. За участие в конкурса за „професор“ кандидатът прилага 6 учебно-методични публикации. Сред тях се включват самостоятелните учебници на кандидата „Икономическа статистика“, 2008 г., трето издание и „Статистика на външната търговия“, 2010 г., второ издание.

Кандидатът за участие в конкурса за заемането на академичната длъжност „професор“ осъществява преподавателска дейност и във Варненския свободен университет „Ч. Храбър“ – чете лекции по дисциплината „Митническа статистика“ от 2001 г. до настоящия момент. Доц. В. Хаджиев има и международна преподавателска дейност: през м. май 2006 г. е преподавал дисциплината „Методи на иконометрично моделиране на финансови серии и работа с иконометричен софтуер“ в Университет Екс на Прованс, Франция.

Справка от отдел „Научноизследователска дейност и докторантура“ на ИУ-Варна потвърждава, че доц. В. Хаджиев е участвал в подготовката и е осъществил научно

ръководство на двама докторанти, единият от които успешно е защитил докторската си дисертация.

Доц. В. Хаджиев има също научно-методични публикации по проблеми на преподаването на статистика във ВУ – публикации № 16 и 19 по общата номерация.

5. Основни научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научните интереси на кандидата по конкурса са фокусирани в две основни тематични направления: изследвания в областта на външната търговия и в областта на търговските банки. Първото тематично направление може да се счита за водещо в изследователската и публикационната дейност на кандидата. В определена степен то е продължение на научните интереси на доц. В. Хаджиев още от времето на защитата на докторската дисертация и първата хабилитация, което свидетелства, че научното развитие на кандидата се характеризира с последователност и приемственост. Към това тематично направление се отнасят следните публикации на кандидата (на база общата номерация): № 1; 3; 11; 13; 14; 15. Докато публикация № 3 следва да се разглежда като пряко продължение на научните занимания на кандидата с въпроси от предходния период (еластичностите във външната търговия), то останалите публикации свидетелстват за неговата ориентация към една по-различна проблематика: специализацията на износа, която става приоритетна за кандидата през последните години.

Централно място в посоченото тематично направление заема монографията „Специализация на износа в съвременните условия на международна търговия“ (публикация № 1), 2014 г. Тя се състои от Въведение, четири глави и заключение. Основният текст се придружава от 15 приложения. Книгата завършва със списък на използваната литература, включващ 193 заглавия. Във Въведението авторът аргументира актуалността на проблема и дефинира своята научна цел и задачи. Доколкото заглавието на труда е „Специализация на износа в съвременните условия на международна търговия“, с цел изясняване на тези условия в глава първа авторът анализира три процеса, които имат определяща роля върху развитието на световната търговска система, а именно: глобализация, регионализация и институционализация на международната търговия в периода след Втората световна война. Глава втора е посветена на теоретичните и емпирични изследвания на специализацията на износа. Пар. 1 систематизира използваните в науката основни теоретични подходи към изучаването на проблема. Акцентът тук е върху методите за измерване на сравнителните предимства. Коментиран е широк кръг от показатели, които се използват за измерване на *проявените сравнителни предимства* (RCA). Пар. 2 съдържа обзор на емпирични изследвания по въпроса за специализацията на износа, като наред с резултатите на тези изследвания са показани и методите, чрез които са получени тези резултати. Параграф 3 започва с критика на най-често използвания подход – този на Б. Балаща и основаващите се на него индекси, след което авторът аргументира разработен от него *обобщен подход* за изследване на специализацията на глобалния износ. В глава трета доц. В. Хаджиев прилага своя подход за измерване на специализацията на износа. Същинското изследване и неговите резултати (пар. 3 и 4 на глава 3) се предхожда от решаване на ред нелеки информационни проблеми (пар. 1 и 2), свързани с характера на наличната статистическа информация (данните за износа, класификацията по стокови групи и пр.). Изложението в тази част показва, че авторът е добре запознат със сложните проблеми, пред които е изправена статистиката на международната търговия. Глава 4 изследва връзката между асиметричната специализация на износа и едно от характерните явления на световната икономика в условията на глобализация

дивергенцията между страните по основни икономически, социални и пр. показатели. Монографията завърша със Заключение, в което са изведени основните изводи.

Следва да се отбележи, че идеите на кандидата, изложени в монографията, са получили публичност и чрез четири статии, публикувани в авторитетни национални и чужди издания – две на български език, и две на английски език.

Второто основно тематично направление на научните интереси на кандидата касае избрани проблеми от дейността на търговските банки. Обект на анализ в публикациите на кандидата са по-специално оперативната ефективност на банките и обезценката на кредити (публикации № 2, 4, 9, 10).

В никакъв случай не следва да се подценява участието на кандидата в изследвания в областта на медицината. В 11 от общо 31 публикации по конкурса той участва в екипи с известни специалисти по медицина в изследвания, свързани с рака на простатната жлеза. Личният принос на автора в този цикъл от публикации се свежда до проектирането и изграждането на информационната база, оценка и тестване на биометрични модели, разработване на оригинална методика за построяване на номограми и т.н.

В научните публикации на кандидата в периода след първата хабилитация, на първо място в монографията по конкурса, могат да бъдат открити, според рецензента, следните **научни и научно-приложни приноси**:

1/ Систематизираното обобщение и критичен обзор на използваните в науката подходи за измерване и оценка на проявените сравнителни предимства (пар. 1 на глава 2).

2/ Разработеният от автора *обобщен подход* за изследване на специализацията на износа в съвременните условия на международна търговия, основаващ се на Евклидово пространство и многомерни класификационни методи. На основата на Евклидовото разстояние авторът извежда обобщена мярка за проявени сравнителни предимства на една страна спрямо друга по всички стокови групи. На основата на проявените сравнителни предимства общо за всички стоки, извежда вектор на общо проявените сравнителни предимства на дадена страна. Чрез него се характеризира обобщената специализация на дадена страна спрямо всяка друга страна, участваща в глобалния пазар. Накрая, на основата на векторите на общо проявените сравнителни предимства, се извежда матрица на общо проявените сравнителни предимства. Тя характеризира обобщената специализация на износа общо по стоки и страни. Авторът изрично подчертава (с. 108), че предлаганият от него нов подход следва да се разглежда не като подход, който изключва или заменя използваните други подходи, а като подход, който ги допълва.

3/ Приложението на предложеният от автора нов подход за оценка на общо проявените сравнителни предимства в две години: 1995 г. и 2011 г., и получените резултати. Направеното изследване дава възможност да се изведат два важни извода: 1/ наличие на асиметрична специализация на износа: голяма група страни се специализира в износа предимно на ниско обработени продукти, малка група страни се специализира в износа на по-високо преработени изделия (дефинира асиметричната специализация на износа на с. 161); и 2/ асиметричната специализация на износа има тенденцията да остава устойчива във времето и дейността на СТО – правопреемника на ГАТТ, не успява засега да преодолее тази тенденция.

4/ Приноси към анализа на дейността на търговски банки в България – например приложението на DEA анализа за оценка на сравнителната ефективност и т.н.

5/ Приноси към развитието на медицинската наука – разработването на прогностични биометрични модели за оценка на риска.

Посочените по-горе приноси са изцяло дело на кандидата.

В заключение следва да се посочи, че протичащият днес процес на глобализация е реален. Той ражда нови процеси и явления, които изправят статистиката пред сериозни предизвикателства: появява се необходимост от нови показатели и от нови методи за измерване и оценка на различни аспекти на глобализиращата се икономика. Новите икономически реалности налагат също все повече световната икономика да се разглежда в нейното единство. Предложеният от кандидата нов подход за измерване на специализацията на износа на всички страни и по отношение на всички стокови групи, следва да се разглежда в рамките именно на такъв контекст и от такава гледна точка заслужава подобаваща оценка.

6. Критични бележки и препоръки

От гледна точка на теоретичните основания на изследването, към монографията по конкурса могат да се отправят следните критични бележки и препоръки:

Асиметричната специализация на износа, която е един от резултатите от изследването, не е ново явление за световната икономика. Поради това публикацията би спечелила, ако бяха разкрити историческите корени на явлението.

Същото се отнася и до теорията на международната търговия. Кандидатът свързва специализацията на износа със сравнителните предимства, което предполага в предварителен порядък да се изложи, макар и съвсем накратко теорията на международната търговия. Новата теория на международната търговия (П. Кругман), върху която авторът посочва че се опира, е само спомената и не става ясно какво точно от нея използва авторът.

Във финалната част на своето изследване в монографията доц. В. Хаджиев извежда връзката между асиметричната специализация на износа и дивергенцията в световната икономика. Нарастващото неравенство в световното стопанство е един от най-важните и сериозни проблеми на съвременния етап, особено в контекста на концепцията за устойчивото развитие. Неравенството се обуславя от много фактори, но отношение към него има несъмнено и съвременната световна търговска система. Бих си позволила да препоръчам на кандидата в бъдещи разработки да задълбочи своите познания по връзката между асиметричната специализация на износа и неравенството – да се запознае с икономическите анализи относно характера и посоката на тази връзка, трансмисионните механизми и т.н., и след това да прилага статистическите и иконометрични техники. Констатирането само на обща зависимост между дивергенцията и асиметричната специализация на износа (глава 4) е недостатъчно и повърхностно. Отправлям тази препоръка, защото проблемът за неравенството в световната икономика е един от най-важните и належащи проблеми на съвременността и защото се надявам кандидатът да продължи своите научни занимания в тази посока в бъдеще.

7. Заключение

Всичко казано по-горе ми дава основание да направя извода, че кандидатът отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, неговия Правилник и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ-Варна. Доц. В. Хаджиев е опитен и утвърден преподавател, автор на многобройни учебници и учебни помагала. Научноизследователската му дейност е свързана както с икономическата, така и с медицинската наука поради широката приложимост на статистиката и иконометрията. Анализът на публикациите му по икономика позволяват да се идентифицират определени научни и научно-приложни приноси. Всичко това ми дава основание да подкрепя кандидатурата на доц. д-р В. Хаджиев за академичната

длъжност „професор“ на ИУ-Варна и ще гласувам положително в състава на Научното жури.

Подпис:

(проф. д-р Зоя Младенова)

04.03.2015 г.

№ 203 / 13.03 2015, СТАНОВИЩЕ

от: **проф.д-р Валентин Димитров Гоев**
Катедра Статистика и иконометрия , УНСС - София
Хабилитиран по научна специалност „Статистика и демография“

Относно: конкурс за **професор** по научна специалност *„Статистика и демография /Статистика/“*, професионално направление 3.8 *„Икономика“*, научна област 3. *„Социални, стопански и правни науки“* в Икономически университет – Варна.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Катедра „Статистика“ във Факултет „Информатика“ на Икономически университет – Варна, публикуван в ДВ бр.93/11.11.2014 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед РД 06-21/05.01.2015г. на Ректора на ИУ - Варна.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат в конкурса е доц.д-р Веселин Иванов Хаджиев.

Веселин Хаджиев постъпва на работа в Катедра „Статистика“ на ИУ-Варна през 1984 г. Последователно е заемал длъжностите асистент (1984 г.), старши асистент (1987 г.), главен асистент (1993 г.) и доцент (2002 г.) в тази катедра. През 1998 г. придобива ОНС „доктор“ по научна специалност „Статистика и демография“.

От 2007 г. до момента доц.д-р Веселин Хаджиев е ръководител на Катедра „Статистика“ в ИУ-Варна, а от 2011 г. до момента е Заместник-Ректор по НИД на ИУ-Варна.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ на ИУ – Варна

Кандидатът по конкурса доц. д-р Веселин Хаджиев е изпълнил изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ на ИУ-Варна съгласно приетите „Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности

на ИУ-Варна“, регламентирани в чл.77 т.1-5 и чл.86 параграф 2, 4, 5, 6. Нещо повече – изпълнението по значителна част от количествените изисквания надхвърля многократно поставените изисквания.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц.д-р Веселин Хаджиев през последните две учебни години е водил лекции пред студенти от бакалавърски и магистърски програми на ИУ-Варна общо по шест дисциплини в т.ч.: Статистика, Въведение в статистиката, Статистически изследвания, Икономическа статистика, Финансова иконометрия, Банкова статистика. Освен това доц.д-р Веселин Хаджиев преподава и специализиран курс пред докторанти. Годишната му аудиторна натовареност е над 320 ч.

Разнообразието от дисциплини, по които преподава, и високата аудиторна натовареност е доказателство, че доц. Хаджиев е ерудиран преподавател с широки познания в различни направления на статистиката, което ми дава основание да дам **много висока оценка** за неговата учебно-преподавателска дейност.

5. Обща характеристика на представените научни трудове

Основните направления в изследователската дейност на доц. д-р Веселин Хаджиев са: външна търговия на България, търговски банки, биометрия. Кандидатът е издал множество учебници и учебни помагала, подпомагащи обучението на студенти – бакалаври и магистри. В тези основни направления доц. В.Хаджиев има 25 публикации с общ обем от 455 стандартни страници лично участие, посочени от него в списъка на публикации за участието му в конкурса за професор.

От тях основната самостоятелна монография е с обем 242 стр., а участието му в две колективни монографии включва 59 авторски стр. Доц. В.Хаджиев е автор на 6 учебника и учебни помагала, от които три самостоятелни и три в съавторство.

Кандидатът е публикувал 12 статии (самостоятелни и в съавторство) с общо 111 стр. лично участие. Отлично впечатление прави фактът, че голяма част от тях са индексирани в международни електронни библиографски системи. Кандидатът представя 10 свои

участия на конференции с доклади в страната и чужбина, 6 от които са на английски език.

Горепосочените наукометрични данни за публикационната активност на доц.Хаджиев, както и личният му импакт-фактор и посочените цитирания са доказателство, че кандидатът *има качествата на един истински изследовател* с широк спектър от научни интереси и постижения. Това ми дава основание да поставя *висока оценка* на неговата научноизследователска дейност.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

По-важните научни и научно-приложни приноси на кандидата според мен са следните.

- Приведени са емпирични свидетелства от автора относно асиметричната специализация на износа в съвременната търговия. Тези постижения могат да се оценят като специфично доказателство на лансираната от Нобеловия лауреат по икономика проф. Пол Кругман теория по тази тема.

- Аргументирано с помощта на приложени статистически методи разграничаване на търговските банки в България според тяхната ефективност, което от управленска гледна точка е особено актуално в момента

- Привеждането на емпирични свидетелства за България с оглед валидизирането на т.нар. „прогностични номограми“ за статистическа оценка на риска при лекуването на пациенти с рак на простатата жлеза.

- Специално бих отбелязал един принос, който за мен като преподавател, провеждащ обучение по аналогична дисциплина пред студентите в УНСС-София, е особено важен – оригиналното представяне на учебния материал по дисциплината, свързана с приложението на статистическия софтуер за анализ на данни. Впечатляваща е яснотата, с която са представени изучаваните софтуерни продукти при богато онагледяване чрез прозорци /screen shots/, което улеснява в максимална степен учебната работа на студентите и тяхната самоподготовка по дисциплината.

Разбира се, бих могъл да посоча и още приноси, но според мен и горепосочените са достатъчни за присъждането на академичната длъжност „професор“ на Веселин Хаджиев.

7. Критични бележки и препоръки

Бих отправил следните бележки и препоръки към бъдещата изследователска и преподавателска работа на кандидата:

1) желателно е да отдели повече внимание на теоретичното представяне на статистическите методи при следващи издания на учебните помагала, преди изложението по тяхното приложение чрез софтуерните продукти;

2) препоръчително е да представя по-детайлизиран анализ на емпиричните резултати, получавани чрез приложението на разглежданите статистически методи;

3) бих препоръчал да търси допълнителни възможности за популяризиране на постигнатите от него изследователски резултати в областта на икономическия анализ в международни научни издания.

8. Заключение

Имайки предвид гореизложеното считам, че кандидатът **напълно отговаря на изискванията** на Закона за развитие на академичния състав в Р.България, Правилника за неговото приложение, и „Условия и ред за заемане на академичната длъжност «Професор»“ на ИУ-Варна. Призовавам уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Факултет „Информатика“ доц.д-р Веселин Иванов Хаджиев **да бъде избран** на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Статистика и демография“.

09.03.2015 г.
Гр.София

Подпис:

/ проф.д-р Валентин Гоев /